

Maa- ja metsätalousministeriö

CAP27 -työpaja

Ilmasto ja energia

Perjantaina 1.3.2019 klo 10-15.30, kokoushuone Paja, Mariankatu 9 A

Osallistujat

Työpajaan osallistui 42 henkilöä, edustettuina olivat viljelijät, etujärjestöt, tuottajajärjestöt, YM, ympäristöjärjestöt, Ruokavirasto, paikalliset toimintaryhmät, tutkijat ja muut asiantuntijat.

Tavoite

Pohtia miten tulevan kauden CAP-suunnitelman välineet tukevat ilmastonmuutoksen hillintää, siihen sopeutumista, ilman laadun parantamista sekä energian säästämistä ja uusiutuvan energian tuotantoa. Mitkä asiat toimivat 2014-2010 ja mitä toimenpiteitä tarvitaan CAP 27 suunnitelmaan ilmasto ja energiatavoitteen saavuttamiseksi.

Työskentelytapa

Työskentely tapahtui fasilitoituina ryhmätöinä siten, että ilmastoteemassa jakaannuttiin pohtimaan neljää teemaa ja energiатеema toteutettiin erillisenä prosessina.

Teemat olivat:

1. Maaperä ja viljelytekniset ratkaisut (pääpaino sopeutumisessa)
2. Vesitalouden hallinta (pääpaino sopeutumisessa)
3. Hiilen sidonta (pääpaino hillinnässä)
4. Turvemaat (Pääpaino hillinnässä)
5. Energian säästö ja uusiutuvan energian edistäminen omana ryhmänään

Ensin tuotettiin kuhunkin teemaan kolme tavoitetta, sen jälkeen työstettiin tavoitteiden alle toimenpide-ehdotuksia. Toimenpide-ehdotuksista keskusteltiin ja ne arvotettiin. Alla oleva kooste tuloksista esittelee ensin tavoitteet ja sitten kunkin tavoitteen alle työstettyjä toimenpide-ehdotuksia.

Iso tavoite on: kestävä ja kannattava maatalous

Ilmastopajan tulokset tavoitteina:

1. Kasvatetaan ja/tai ylläpidetään hiilivarastoja kaikilla tiloilla
2. Huolehditaan maan kasvukunnosta vesitalouden avulla
3. Kehitetään peltojen vedenpidätys- ja luovutuskykyä
4. Puretaan alueittaista erikoistumista (vilja/karja-Suomi)
5. Huolehditaan maan kasvukunnosta viljelykiertojen avulla
6. Edistetään peltojen yhteiskäyttöä ja tilusjärjestelyjä ja -vaihtoja
7. Lisätään yhteistyötä ja suunnitelmallisuutta osavaluma-alueetasolla (ja edelleen ojitusaluetasolla)
8. Laitetaan vuokramaiden vesitalous kuntoon

9. Hyödynnetään orgaanisia massoja peltoviljelyssä ja biokaasutuotannossa
10. Vähennetään turvepeltojen raivaustarvetta ja edistetään peltojen yhteiskäyttöä ja tilusjärjestelyjä ja -vaihtoja
11. Tehdään viljelytoimia turvepeltojen kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi
12. Nykyisen turvepeltoalan tulisi vähentyä
13. Kehitetään viljelyosaamista.
14. Pienten energiayrittäjien logistiikkayhteistyö
15. Kotimainen hiilikompensaatiojärjestelmä
16. Energian varastoinnin edistäminen ja älykäs energian hallinta
17. Hajautettu biokaasu 2.0

Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi esitettiin erilaisia toimenpiteitä:

1. *Kasvatetaan ja/tai ylläpidetään hiilivarastoja kaikilla tiloilla*
 - Kannustin peltojen yhteyttämisaajan maksimointiin
 - Talviaikainen aito kasvipeite
 - Alus- ja kerääjäkasvit
 - Turvemaiden pitkäaikaiset nurmet
 - Lannan lannoituskäyttöön ja maanparannusaineisiin taloudellinen kannustin
 - Korotettu nurmiviljelytuki; max. 50 % kierrosta; alueelliset tavoitteet; portaittain nouseva tukitaso; kaikille tuotantosuunnille; sateliittivalvonta
 - Kevennetty muokkaus ja suorakylvön edistäminen
 - Tilojen välinen hiilikauppa
 - Tulospöytäkorvaus maan hiilivaraston kasvattamisesta
 - Viljelijöille toimintaohjeita, joilla sovitetaan yhteen kannattavuus ja ympäristö
2. *Huolehditaan maan kasvukunnosta vesitalouden avulla*
 - Valuma-alueen vesitalouden hallintasuunnitelma
 - Vuokraan peruskunnostus; vaatimus 10 vuoden vuokrasopimus; 30 % tukitaso
 - Sääntöalajoituksen lisääminen ja ojitusinvestointeihin lisää tukea
 - Peltolohkojen kasvattaminen ja tasaustasaus → parempi ja tasaisempi tuotto ja vesitalous pysyy paremmin kunnossa
3. *Kehitetään peltojen vedenpidätys- ja luovutuskykyä*
 - Alueellinen maan- ja vedenkäyttösuunnitelma
 - Jyrkkien rinnepeltojen joen ja järvenrantojen suojakaistanurmet (kaista 30 m)

- Tulvariskialueille kohdennettuja suojavyöhykelohkoja (nurmi)
- Kastelu- ja kuivatusjärjestelmiin tuki
- Maan kuohkeuden ja multavuuden lisääminen nurmi ja syväjuuriset kasvit, maanparannusaineet

4. *Puretaan alueittaista erikoistumista (vilja/karja-Suomi)*

- Vilja-Suomessa nurmea lisää viljelyyn → käyttö mm. biokaasulaitoksissa
- Kotieläininvestointien vaatimuksena ravinteiden käyttösuunnitelma → ei sallita lisäraivausta; ei turvemaille
- Alueiden ja kasvinviljely- ja kotieläintilojen väliset tukierot poistetaan

5. *Huolehditaan maan kasvukunnosta viljelykiertojen avulla*

- Saman kasvisuvun yksivuotisia kasveja ei saa viljellä kahta vuotta pidempää samalla loholla (ehdollisuuteen)
- Tukiehdot lohko kohtaisesti yli vuosien
- Viljely kierron toteuttamisen haasteet mm. pienillä tiloilla ja pohjoisessa → toteuttamiskelpoisuus

6. *Edistetään peltojen yhteiskäyttöä ja tilusjärjestelyjä ja –vaihtoja*

- Tilusjärjestelyissä turvepellot viljelijälle, jolla mahdollisuus jatkuvaan kasvipeitteisyyteen
- Tilusvaihtopankki – omistajat voivat ilmoittaa peltojaan vaihtoon

7. *Lisätään yhteistyötä ja suunnitelmallisuutta osavaluma-alueella (ja edelleen ojitusaluetasolla)*

- Valuma-alue suunnitelma; tukea viljelijäryhmille

8. *Laitetaan vuokramaiden vesitalous kuntoon*

- Pitkäaikaiset vuokrasopimukset (10 vuotta) tukiehtona

9. *Hyödynnetään orgaanisia massoja peltoviljelyssä ja biokaasutuotannossa*

- Investointitukia biokaasu- ja biomassojen prosessointiteknologialle – yhteistyötoimenpiteenä
- Maanparannusnurmi: 40 % apilaa siemenestä, korjuuvelvoite, esim. biokaasuksi → kasvi- ja ”yksimahais”tilat → 200 000 ha
- Lantapohjaiselle orgaaniselle lannoitevalmisteelle tuki: 200 000 ha

10. *Vähennetään turvepeltojen raivaustarvetta*

- Turvepeltojen raivauskielto/ei tukia uusille turvepelloille tai tiloille, joilla raivataan/raivaamisesta sanktio kaikkien tukien ehtona
- Korkeammat ravinnerajat nurmille; lannan vastaanotto kasvituloilla; lannan prosessointi
- Tilusjärjestelyt; peltopörssi; naapuriyhteistyö; vaihto kivennäismaihin; keskitetyn tuotannon hajauttaminen
- Alueiden välisten tukierot pois kotieläintuotannossa

- Eläinsuojan ympäristölupa/ilmoitusmenettelyssä lannanlevitysalaksi ei kelpuuteta uusia turvemaiden raivauksia

11. Tehdään viljelytoimia turvepeltojen kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi

- Hallittu vesitalous; sääätösalaajitus (investointituki ja hoitotuki) ja hoitotuen ehtona vedenpinnan nostaminen talvikaudeksi – valvonta?
- Pitkäaikaiset nurmet; kosteikkoviljely; kertaluonteinen korvaus esim. uudelleen soistaminen, kosteikko, metsitys (kohdennetusti)

12. Nykyisen turvepeltoalan tulisi vähentyä

- Poistetaan osa turvamaista käytöstä/siirretään muuhun käyttöön
Metsittäminen (esim. kohdevalinta ja metsitys harkiten (pellonmetsitys voi onnistua paremmin kivennäismailla kuin turvemailla => kustannustehokkuus)
- Ennallistaminen, jos ei aktiivisessa viljelyssä, esim. kosteikkoviljely
- Uudet käyttömahdollisuudet, suopeltoviljely
- Vaihtoehtojen inventointi

13. Kehitetään viljelyosaamista

- Neuvonta, koulutus → opettajille, neuvojille, viljelijöille
- Tavoite 1 ilmastohuippuneuvoja/maakunta
- Maatalouden osaamiskeskus: tutkimus, neuvonta, kehitys, viestintä + eri aloja
- Tukien ehtona kaikille tiloille kokonaisvaltaisen tilanpidon koulutus (holistic management)
- Resilienssin vahvistaminen: ekologinen, sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurinen ulottuvuus → katovuosien turva
- Lasketaan koko tilan kasvihuonekaasutase
- Turvataan maatalousopetuksen tulevaisuus ja laatu → opetusresurssit

14. Pienten energiayrittäjien logistiikkayhteistyö

- Lähtökohtana alueen resurssit/niiden kartoittaminen esim. biomassa- ja tuuliatlas
- Koulutus- ja tiedonvälitys; tutkimustietokäyttöön
- Rahoitus: osuuskunnat uutena

15. Kotimainen hiilikompensaatiojärjestelmä

- Edistetään tila- ja kyläkohtaista biohiilen tuotantoa: 40-50 & investointituki, neuvonta, markkinapaikan kehittäminen; tuki biohiilen tuottajalle ja viljelijälle sijoituksesta maahan erityisesti Vilja-Suomessa
- 2,6 milj. ha turvemaata x 300 kg biohiiltä/ha?

16. Energian varastoinnin edistäminen ja älykäs energian hallinta

- Maatilainvestoinnissa mahdollisuus myös energian myyntiin tilan ulkopuolelle

- Energian varastointijärjestelmien tukeminen/kulutuksen optimointi

17. Hajautettu biokaasu 2.0

- Biokaasulaitosten ja liikennebiokaasun jakeluinfran tukea maatala- ja yritysrahoituksessa tuettava jatkossakin (→ investoinnit)
- Maatala- ja yritysrahoituksen rajaa madallettava
- Saman laitoksen rahoittaminen osaksi maatalarahoituksen ja osaksi yritysrahoituksen kautta tehtävä mahdolliseksi (→ investoinnit)
- Osa maatalarahoituksella rahoitettujen laitosten tuottamasta energiasta (ml. liikennekaasu) voitava myydä tilan ulkopuolelle (→ vaikuttaminen valtioneuvoston päätösten rajoitteisiin)
- Yhteensovitus TEM:in tukijärjestelmien sekä Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (KAISU) kanssa
- Energiantuotannon rinnalla tuettava ja helpotettava mädätteen jatkokäyttöä ja käsittelytekniikkaa (→ investoinnit, ravinteiden käyttö)